

L.dz. KSOiW/198w/2025

Szanowny Pan Minister

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Dot.: SPS-III.020.231.3.2025

**Opinia Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”
dotycząca obywatelskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty
oraz ustawy – Prawo oświatowe, w zakresie wprowadzenia do systemu oświaty
obowiązkowych zajęć edukacyjnych z religii lub etyki**

Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania z najwyższym uznaniem i zadowoleniem przyjmuje przedłożony projekt. Wychodzi on naprzeciw oczekiwaniom większej części polskiego społeczeństwa i stanowi podstawę realizacji polskiej misji tożsamościowej, jaką przede wszystkim powinna być realizowana każdej w szkole na terenie Rzeczypospolitej. Uważamy również, że zaproponowana przez wnioskodawców zmiana, polegająca na zagwarantowaniu lekcji religii w akcie prawnym rangi ustawy jest niezbędne. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że przedstawiciele resortu edukacji w ubiegłym roku naruszyli przepisy ustawy Prawo oświatowe oraz Konstytucję RP, wydając rozporządzenia, które naruszały prawo rodziców do zapewnienia dzieciom wychowania i nauczania moralnego i religijnego zgodnie ze swoimi przekonaniem w sposób uwzględniający stopień dojrzałości dziecka (tak Wyrok TK z 27.11.2024 r., U 10/24, OTK-A 2024, nr 118, Wyrok TK z 22.05.2025 r., U 11/24, OTK-A 2025, nr 52.). Nauczanie religii - z punktu widzenia konstytucyjnego - nie jest tylko sprawą jednostki urzeczywistniającej w ten sposób swą podmiotową wolność sumienia. Nauczanie to jest także misją poszczególnych kościołów (związków wyznaniowych), które w ten sposób realizują swoją obecność w życiu publicznym, do czego mają prawo i co im gwarantuje Konstytucja - na zasadach wskazanych w art. 25. Przepis ten przewiduje równouprawnienie kościołów (związków wyznaniowych) - ust. 1 i bezstronność władzy publicznej w sprawach przekonań religijnych - ust. 2 (tak Wyrok TK z 2.12.2009 r., U 10/07, OTK-A 2009, nr 11, poz. 163.).

Realizacja projektu zapewni zatem stabilność prawa i gwarancję ciągłości wychowania w polskiej szkole. Podniesienie regulacji dotyczących religii i etyki do rangi ustawy zapewnia pełną funkcjonalność systemu oświaty i eliminuje ryzyko częstych, doraźnych zmian uzależnionych od decyzji politycznych. To niezwykle ważne, ponieważ proces wychowania oparty na wartościach moralnych wymaga ciągłości i przewidywalności. Dzięki temu rodzice, uczniowie i nauczyciele mają pewność, że fundamenty edukacji w tym zakresie będą chronione i respektowane w dłuższej perspektywie. Zostanie wzmocniona wychowawcza rola szkoły. Albowiem szkoła, obok rodziny, pełni podstawową funkcję wychowawczą w życiu młodego człowieka. Obowiązkowe zajęcia z religii lub etyki stanowią istotne wsparcie w procesie kształtowania postaw moralnych, uczą odpowiedzialności, szacunku i solidarności. Dzięki nim szkoła nie ogranicza się wyłącznie do przekazywania encyklopedycznej wiedzy, lecz tworzy przestrzeń dla rozwoju duchowego i moralnego uczniów, co jest niezbędne dla przygotowania ich do dorosłego życia i odpowiedzialnego uczestnictwa w społeczeństwie. Dodatkowo projekt zapewnia równowagę i poszanowanie wolności sumienia. Powoduje zachowanie równowagi między prawem do wychowania dzieci zgodnie z przekonaniami rodziców a wolnością sumienia uczniów. Wybór pomiędzy uczestnictwem w zajęciach religii a etyki jest gwarancją poszanowania różnorodności światopoglądowej. Zajęcia te, niezależnie od wyboru, pozostają równo traktowane i dają młodzieży narzędzia do refleksji nad wartościami uniwersalnymi, co odpowiada zasadom pluralizmu demokratycznego państwa. Zajęcia z religii i etyki mają unikatowy charakter – łączą w sobie wymiar edukacyjny i wychowawczy. Pomagają młodzieży w okresie dojrzewania zmierzyć się z pytaniami o sens życia, dobro i zło, odpowiedzialność za drugiego człowieka. Są również ważnym narzędziem profilaktyki – przeciwdziałają agresji, konfliktom, demoralizacji i obojętności na wartości. Dobrze prowadzone lekcje sprzyjają integracji środowiska szkolnego, wspierają uczniów w trudnych momentach oraz wzmacniają autorytet wychowawców i nauczycieli.

Polska tradycja edukacyjna od wieków łączyła proces kształcenia z wychowaniem moralnym. Religia i etyka są przedmiotami, które w naturalny sposób odwołują się do fundamentów polskiej kultury i tożsamości narodowej. Nauczanie tych przedmiotów pozwala młodym ludziom zachować ciągłość dziedzictwa, zrozumieć kod kulturowy obecny w literaturze, sztuce, historii czy życiu publicznym, a także odnaleźć się w świecie symboli i wartości, którymi przez pokolenia żyło społeczeństwo polskie i europejskie. W dobie globalizacji takie zakorzenienie w tradycji ma szczególne znaczenie dla zachowania naszej tożsamości. Projekt wpisuje się w europejską tradycję edukacyjną. W wielu krajach Unii Europejskiej religia lub etyka stanowią integralny element systemu kształcenia.

Ujęcie ich w polskim prawie na poziomie ustawowym nie tylko harmonizuje nasz system edukacji z rozwiązaniami stosowanymi w Europie, ale również potwierdza, że Polska widzi wartość w wychowaniu młodzieży w duchu wartości kulturowych, które są wspólne dla cywilizacji europejskiej – filozofii greckiej, prawa rzymskiego i tradycji chrześcijańskiej. Religia i etyka w szkole nie są jedynie przedmiotami edukacyjnymi – są one kluczem do rozumienia polskiej i europejskiej tożsamości. Pozwalają młodzieży odczytywać treści zawarte w literaturze, sztuce, historii czy obyczajowości, które pełne są odniesień do tradycji religijnych i etycznych. Dzięki temu młode pokolenie nie tylko korzysta z dorobku cywilizacyjnego, lecz także staje się jego świadomym spadkobiercą. Ochrona i przekazywanie kodów kulturowych wzmacnia poczucie wspólnoty, przeciwdziała wykorzenieniu i nihilizmowi, a także ułatwia dialog międzykulturowy i międzyreligijny. W ten sposób projektowana ustawa wspiera proces wychowania młodzieży w duchu tożsamości narodowej oraz otwartości na inne tradycje.

Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” w pełni popiera obywatelski projekt ustawy. Uznajemy go za inicjatywę służącą wzmocnieniu roli wychowawczej szkoły, ochronie tradycji narodowej i kulturowej, poszanowaniu praw rodziców i uczniów, a przede wszystkim budowaniu spójnego i odpowiedzialnego społeczeństwa opartego na wartościach moralnych i etycznych. Projekt ten zapewnia stabilność prawa, odpowiada na realne potrzeby wychowawcze młodzieży oraz wpisuje się w najlepsze tradycje polskiej i europejskiej edukacji.

Nie wyobrażamy sobie, aby posłowie Rzeczypospolitej Polskiej mogli odrzucić ustawę, która w tak oczywisty sposób wspiera rozwój młodego pokolenia, chroni dziedzictwo narodowe i buduje fundamenty przyszłości naszego państwa.

w imieniu Prezydium
KSOiW NSZZ „Solidarność”

dr Waldemar Jakubowski
Przewodniczący

Krzysztof Wojciechowski
Zastępca Przewodniczącego